

Een nieuw perspectief rondom open content

22-02-2021 – **Astrid van Wesenbeeck**, Open science officer, Koninklijke Bibliotheek

Dat een online gesprek net zo enerverend kan zijn als in het fysieke domein, bleek op dinsdag 16 februari tijdens de eerste discussiebijeenkomst over de opkomst van open content, georganiseerd door OCLC en UKB*.

Deze bijeenkomst maakte onderdeel uit van een eerste editie van Kennisdelingsbijeenkomsten van OCLC en UKB. Als input voor deze serie diende het rapport [“Open Content Activities in Libraries; Same Direction, Different Trajectories”](#) en een aantal vragen die zijn voortgekomen uit de uitwerking van de in het rapport opgenomen [Nederlandse uitkomsten van de enquête](#).

Zoeken naar verschillen én overeenkomsten

Het was gunstig dat drie deelnemers bij een hogeschoolbibliotheek werkten. Omdat de Nederlandse uitkomsten van de enquête het merendeel van de 13 universiteiten representeren, brachten de HBO bibliothecarissen een nieuw perspectief op activiteiten rond open content. Het verschil tussen HBO en WO kwam bijvoorbeeld naar voren m.b.t. de Institutional Repositories. Deze zijn een succesfactor in het WO, maar in het HBO een nog jonge en daardoor minder goed ontwikkelde dienst. Kennisdeling tussen HBO en WO op dit gebied werd wel gezien als een kans, maar de verschillen tussen beide soorten instellingen lijken samenwerking te bemoeilijken. In het WO is er *“iets meer push vanuit de funders”* om OA te publiceren, bij HBO is *“het meeste wat in OA gepubliceerd wordt volgens de groene route (...) omdat het gaat om praktijkgericht onderzoek en dat is niet altijd geschikt voor opname in wetenschappelijke tijdschriften.”* Op het gebied van Digitalisering werden ook vooral de verschillen uitvergroot: *“Digitalisering van de collectie voor HBO is helemaal geen issue, wij hebben geen bewaarplicht, dus waarom zouden we de collectie digitaliseren.”* Op het gebied van de bibliometrie, loopt het HBO *“naast de kinderschoenen”* en voor velen is onduidelijk wat het precies inhoudt en hoe relevant het voor hen is. Kortom, er is nog genoeg werk aan de winkel voor de landelijke UKB-SHB samenwerking!

Behalve het benoemen van de verschillen en daarmee het geven van aanvullingen op het onderzoek, bleek OER (Open Educational Resources) een onderwerp waar iedereen warm van werd. We spraken over de kennis die nodig is om open leermiddelen te creëren en beschikbaar te stellen. Voor zowel HBO als WO gold met betrekking tot dit onderwerp dat duidelijker mag worden gecommuniceerd wat het doel van open content is. Wat houdt het voor een docent in om met zelfgemaakt materiaal naar buiten te treden? Waarom is het belangrijk voor docenten om open leermiddelen te creëren, en waar moet je rekening mee houden?

Bij wie kun je terecht voor informatie en kennis over bijvoorbeeld auteursrecht? Iedereen beaamde dat dit onderwerpen zijn die op instellingsniveau goed moeten worden aangeduwd en geagendeerd, waar beleid voor nodig is, en waar mensen voor nodig zijn om de juiste ondersteuning te kunnen gaan bieden. De VU leek voorop te lopen als het om ondersteuning en kennisdeling gaat. Vanuit de [UKB-SHB-SURF werkgroep bibliotheken open & online onderwijs](#) worden bijvoorbeeld webinars georganiseerd en wordt ondersteuning geboden aan docenten die met OER aan de slag gaan.

Open content zichtbaar en vindbaar maken

Ook het zichtbaar en vindbaar maken van open content was een onderwerp dat vroeg om afstemming en kennisdeling. Want hoe doe je dat? Open access artikelen zijn doorgaans wel goed te vinden en organisatie m.b.t. FAIR data wordt ook steeds beter geregeld, maar andere soorten open content zoals open leermiddelen veel minder. Om de juiste doelgroep te bereiken, vraagt OER om een fijnmazige metadatering die toch net wat afwijkt van meer reguliere publicaties. Een lijntje met het [KB-lab](#) werd gelegd i.v.m. automatisch metadateren en email adressen werden uitgewisseld voor een nadere verkenning. En dat was natuurlijk precies wat deze kennisdelingsbijeenkomst beoogde; delen, verbinden en versterken.

Deze discussiebijeenkomst maakte mooi duidelijk hoe een gesprek inhoudelijk kan worden ingevuld en vormgegeven door de deelnemers zelf, zonder vooropgezette agenda. We zijn benieuwd welke onderwerpen in de bijeenkomst op 23 februari worden verkend en besproken.

De volgende links werden gedeeld:

- www.openleermaterialen.nl > platform van SURF, kijk hier ook voor kennisdelingsbijeenkomsten
- <https://www.surf.nl/starten-met-open-leermaterialen> > gesprek met Robert Schuwer
- <https://www.robertschuwer.nl/> > onze Nederlandse OER specialist
- <https://edusources.nl/> > hier vind je bijvoorbeeld vakvocabulaires voor HBO vaktherapie, verpleegkunde en WO/HBO informatievaardigheidsonderwijs. In het toekennen van de metadata helpen de bibliotheken de docenten die het materiaal maken.

* Leden van de werkgroep die deze kennisbijeenkomsten hebben ontwikkeld: Brigit van Berkel (KB), Renée van den Bosch (OCLC), Ellen Hartman (OCLC), Sylvia Moes (VU), Marianne Renkema (UBU), Titia van der Werf (OCLC), Astrid van Wesenbeeck (KB), Hilde van Wijngaarden (VU)

De opkomst van open content

Het belang van open access, open data en meer in het algemeen open content is recent toegenomen door factoren zoals nationale stimuleringsregelingen en COVID-19. Deze verschuiving naar meer open content vereist aanpassingen in de werkzaamheden, prioriteiten, collecties en diensten van bibliotheken. Hoe bewegen bibliotheken actief mee met deze verschuiving? OCLC en UKB willen een discussie op gang brengen aan de hand van een aantal bevindingen en vragen die naar voren zijn gekomen bij de uitwerking van de [Nederlandse uitkomsten van de enquête](#).

[Kijk op de website voor meer informatie.](#)